

Dünya

252 numaralı tasarı gerginliği

Tolga TANIŞ

Dün Amerikan Kongresi'nde, ABD Hükümeti'nin çıkmasını beklediği kritik START Anlaşması ve bütçe düzenlemesi yasalarına rağmen, Temsilciler Meclisi kanadında sabah saatlerinden itibaren 252 no'lu Ermeni Soykırım karar tasarısı tansiyonu yaşandı. Meclis'in Mevzuat Komitesi, tasarımı gündemine almadı. Ancak 'Komite'yi Askıya Alma' yetkisi bulunan Meclis Başkanı Nancy Pelosi, Hürriyet'e son ana kadar tasarının gündeme gelebileceğini söyledi.. Türk Büyükelçiliği yetkilileri, sabah saatlerinden itibaren Kongre koridorlarında tasarı işkencesini takip etti. Temsilciler Meclisi, bugün TSİ 18.00'de bir kez daha toplanacak.

[TASARI, TEMSİLCİLER MECLİSİ'NİN BUGÜNKÜ RESMİ GÜNDEMİNDE DE YOK](#)

**İşte tartışmalı
tasarının tam metni**

**Kritik oturum başladı
İşte olası senaryolar**

DÜN ABD Kongresi'nde 252 No'lu Ermeni Soykırımı karar tasarısı konusunda müthiş bir tansiyon yaşandı. Sabah saat 09.00'dan itibaren Temsilciler Meclisi koridorlarında tasarı konuşuluyordu. Oylama ihtimali, son ana kadar gündemden çıkmadı. Mart ayında Temsilciler Meclisi'nin Dış İlişkiler Komitesi'nde kabul edilen tasarının Genel Kurul gündemine alınmaya çalışıldığı cuma günü ortaya çıkmıştı. Tasarı o gün oylanmayınca da, durum salı gününe sarkmıştı.

77 milletvekiliyle bire bir görüştü

Salı sabahına kadar oylamanın olabileceği ihtimaline göre hareket eden Washington Büyükelçiliği, işi cuma gününden itibaren çok sıkı tuttu. **Başbakan Erdoğan**'ın Başkan Obama'ya yazdığı uyarı mektubu ve Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun ABD Dışişleri Bakanı Hillary Clinton ile yaptığı telefon görüşmesinin dışında Büyükelçi Namık Tan, 77 Amerikalı milletvekili ile bire bir görüşme gerçekleştirdi. Büyükelçilik yetkilileri ise yaklaşık 60 Kongre danışmanı ile görüştü ve tasarının aleyhine destek istedi. Tan, Amerikan Ticaret Odası dahil Kongre üzerinde etkili olabilecek çevrelerle de temas kurarak devreye girmelerini sağladı.

Sızamaz, gözlüyoruz

Salı sabahı, Meclis'in Demokrat Partili liderleri tarafından gündeme sokulmaya çalışılan tasarı konusunda ilk gerginlik, Mevzuat Komitesi'nde yaşandı. Komitenin, bir gece önce "acil" koduyla duyurduğu sabah toplantısı, Türk Büyükelçiliği'nin Kongre'ye gelmelerini sağladığı milletvekilleri sayesinde beklenilmediği kadar kalabalıktı. 13 kişilik komitenin Cumhuriyetçi üyelerinden, aynı zamanda Meclis'in Türkiye Dostluk Grubu üyesi North Carolina Milletvekili Virginia Foxx, toplantı öncesi Hürriyet'e yaptığı açıklamada, "Tasarının sızacağına inanmıyorum. Hepimiz buradayız, gözlüyoruz. Eğer Pelosi komiteyi askıya alırsa, tasarının kabul edileceğini düşünmüyorum, çünkü oylamada o zaman 3'te 2 çoğunluk gerekir" dedi.

Tasarı Komite'den çıkmayınca, gözler tasarımı oylamaya sokmak için Komite'yi Askıya Alma (suspension) yetkisini kullanıp kullanmayacağı merak edilen Meclis Başkanı Pelosi'ye çevrildi. Ve "askıya alma" riski gün boyu sürdü. Bu konuda Pelosi ile birlikte yetkili olan Demokratların Grup Lideri Steny Hoyer, Hürriyet'in sorusuna, "Tasarının oylanacağını zannetmiyorum. Ancak daha karar verilmedi. Bugün ne olacağını göreceğiz" diye cevap verdi. Hoyer'den yaklaşık 10 dakika sonra, yerel saatle 15.00 (TSİ 22.00) sıralarında Hürriyet'e demeç veren Pelosi ise şöyle konuştu: "Bu konuda karar verildiğini düşünmüyorum. Senato'nun görüşüp kabul ettiği, gündemdeki tasarılar çok odaklanmış durumdayız. Hükümetin çalışmasını sürdürebilmesi için buna odaklanıyoruz. Sonra bunun (252 no'lu tasarı) için zamanımız kalacak mı bakacağız. Bugün çok yoğun. Belki yarın!.."

Dışarıda lobi sürdürdü

Milletvekillerinin bir an evvel Noel tatiline gidebilmek için çalışmalarını bitirmesini istediği Kongre'de, beyaz Saray için kritik yasalar tartışılırken "252 muamması" da tüm gün sürdü. ABD Temsilciler Meclisi'nin ABD-Türkiye Dostluk Grubu Eş Başkanları, soykırım tasarısı konusunda Kongre üyelerine bir mektup yolladı. Eşbaşkanlardan Stephen Cohen, Hürriyet'e yaptığı açıklamada, "tasarının ABD'nin ulusal güvenlik çıkarlarını zedeleyeceğini ve girişimi mantıksız bulunduğunu" belirtti.

Kongre dışında ise Türkiye'ye en büyük destek ABD Dışişleri Bakanlığı'ndan geldi. Sözcü PJ Crowley, "Tasarıya olan muhalefetimizi açıklamıştık. Bu konuda Temsilciler Meclisi ile temaz halindeyiz" dedi. Ancak Beyaz Saray, "bir soru üzerine, Sözcü Robert Gibbs'in yaptığı "Kendisinin (Obama'nın) bu konudaki görüşleri biliniyor" sözleriyle, kamuoyu önünde tasarı tartışmasına karışmak istemediği sinyali verdi.

Kongre'nin tatili tartışması

Tansiyon, görevi 3 Ocak'ta 112. Kongre'ye devretmesi gereken 111. Kongre'nin Noel öncesi devam ettirdiği oturumda akşam saatlerine kadar sürdü. Akşam saatlerinde, Kongre'nin Beyaz Saray'ın beklediği yasaları çıkarıp çarşamba günü tekrar toplanmasına gerek kalmadan Noel tatiline girip girmeyeceği tartışılıyordu. Ermeni diasporası, son ana kadar Nancy Pelosi'nin tasarımı gündeme almasını bekledi. Öte yandan diplomatik kaynaklar, oylama geriliminde Washington'daki güçlü Yahudi lobisinin ise olayda tarafsız kaldığını belirtti. Özellikle Amerika'nın en güçlü Yahudi örgütü AIPAC'in müspet ya da menfi olaya görünürde hiçbir şekilde dahil olmadığı ifade edildi.

Çok çalıştılar

TEMSİLCİLER Meclisi'nin tatilde olduğu pazartesi günü, 3 Ocak'ta işbaşı yapacak 112. Kongre'nin yeni üyeleri nedeniyle eşyayla dolu koridorlarda iki ofis bütün gün çalıştı. Meclis Başkanı Nancy Pelosi'nin ekibi, Meclis'in zemin katında bir odada toplandı. Dış İlişkiler Komitesi Başkanı Howard Berman'ın ekibi ise Berman'ın Rayburn binası 2221 numaralı ofisindeydi. Her ikisi de California'dan seçilen Pelosi ve Berman, 252 No'lu tasarı'nın Mart ayında Dış İlişkiler Komitesi'nde 23'e 22 oyla kabul edilmesinde de en etkili olan isimlerdi. Kongre kaynakları Pelosi ve Berman'ın ofisinin gün boyu tasarı lehine milletvekillerine telefon ettiğini doğruladı.

Karar tasarısı taktiği

SÖZDE Ermeni soykırımı tasarısı, 1975'ten beri ABD Temsilciler Meclisi'nin neredeyse her yıl gündemine geldi. Karar tasarısı niteliğindeki metin, şimdiye kadar farklı şekillerde birkaç kez Meclis'te oylandı da. 1975 ve 1984'te ise ABD Başkanı'nın soykırımı tanımaya yönünde Temsilciler Meclisi tarafından kabul edildi. Ancak o tasarılar ortak tasarı olduğu için Kongre'nin Senato ayağından onay almadığı için kabul edilmiş sayılmadı. Siyasi gözlemciler, önceki iki tasarı'nın tersine ortak tasarı olmayan ve sadece Temsilciler Meclisi tarafından kabul edilmesi yeterli olan 252 No'lu karar tasarısının ağırlık olarak önceki iki örneğe göre, aşağıda olduğunu belirtiyorlar. Ancak bunun, aslında Ermeni diasporası tarafından bilinçli uygulanan bir taktik olduğunu da ekliyorlar. Buna göre diaspora önce karar tasarısıyla kapıyı aralayacak. Sonraki yıllarda ve özellikle 2015'te, 1915 Olayları'nın 100. yıldönümünde de ortak tasarı için bastırarak.

Tasarının kronolojisi

17 Mart 2009: California Milletvekili Adam Schiff tarafından hazırlanıp Temsilciler Meclisi'ne sunuldu.
4 Mart 2010: Temsilciler Meclisi Dış İlişkiler Komitesi tarafından 23'e 22 oyla kabul edildi.
22 Eylül 2010: 240 sıra numarasıyla Temsilciler Meclisi takvimine alındı.
17 Aralık 2010: Ermeni kaynakları tarafından tasarının gündeme alınmak üzere olduğu duyuruldu.

Perde arkasında yaşananlar

TEMSİLCİLER Meclisi Başkanı Nancy Pelosi, 252 no'lu tasarı için kulise perşembe akşamı saat 11'de başladı. Türkiye'nin Washington Büyükelçisi Namık Tan'a ise tasarının oylamaya sunulmaya çalışıldığı haberi cuma sabah saat 06.00'da telefonla bildirildi. Telefonu eden kişinin kim olduğu açıklanmadı.

Kriz toplantısı

- Saat 07.00'de Elçilik haberi başka kanallardan da doğruladı. Bunun üzerine Büyükelçilik binasında acil bir toplantı ayarlandı. Ve saat 09.30'da Türkiye'nin lobicilerinin de katıldığı kriz toplantısı yapıldı. Elçilik böyle bir duruma martta tasarı Dış İlişkiler Komitesi'nden geçtiğinden beri hazırlandığı için toplantı sadece 30 dakika sürdü. Saat 10.00'da ise herkes görevinin başındaydı.

3 örgüt çalıştı

- Bir yandan Elçilik yetkilileri, bir yandan lobiciler, en önemlisi bir yandan da Türk-Amerikan dernekleri, hızla tasarı aleyhine faaliyete geçti. Washington merkezli ATAA, New York merkezli FTAA dernekleri ve TCA örgütü kısa sürede binlerce Türk'ü tasarı aleyhine bir kampanya etrafında birleştirmeyi başardı.

Kritik saatler

- En kritik saatler, sabah 10.00'dan öğlene kadar geçen sürede yaşandı. Saat 12.00'de, tasarının o gün gündeme alınmayacağı anlaşılıyordu. Aynı saatlerde (saat 12.24), tasarının gündeme alınma ihtimalini zayıf gören ve bunu Türk yetkililere bildiren Beyaz Saray da, Hürriyet'e e-mail ile Başkan Barack Obama'ya daha önce sorduğumuz soruların cevaplarını iletliyordu.

Baskın istiyordu

- Pelosi'nin operasyona perşembe gecesi başlayıp oylamayı cuma öğlene kadar bitirmek istemesinin ise Türkiye ve ABD Yönetimi devreye girmeden bir baskın oylama yapmayı hedeflemesinden kaynaklandığı belirtildi. Pelosi, aynı taktiği 28 Eylül'de Meclis'ten geçirdiği Kıbrıs tasarısında da uygulamıştı. Yetkisini kullanıp 1631 No'lu tasarısı genel kurulda oylatmış ve içeride 10 milletvekili varken geçirmişti. Meclis, ertesi gün ise seçimler nedeniyle tatile girmişti.

22 Aralık 2010